

Lotelingen slopen het Beekse notarishuis in 1814 compleet

door Jan van Helvoirt

Op 28 februari 1814 startte in het Kanton Hilvarenbeek de loting voor de Nationale Militie. In Eindhoven had een dronken burger pardoes een bajonetsteek gekregen van een soldaat die hij te lijf was gegaan. In het Kanton Helmond stonden meer dan 1000 boeren uit de omringende dorpen dreigend met knuppels klaar. Onder het geschreeuw van 'Vive Napoleon. Oranje onder', moesten de surveillerende militairen zelfs naar binnen vluchten! Ook in Oirschot wisten de woedende jonge Beerzenaren *voorzien met zware stokken en makende veel beweging en geschreeuw* de loting uit te stellen. De militairen waren reeds op de vlucht geslagen en de veldwachter had men een gat in zijn hoofd geslagen!

In Hilvarenbeek kon de burgemeester Martinus Huysmans op de proces-verbalen schrijven, dat de opgeroepen jongemannen in de dorpen Bladel, Eersel, Duizel, Steensel, Hoogeloon, Casteren, Hapert, Diessen en Hilvarenbeek rustig en kalm geloot hadden. Op 3 maart waren nog Hooge Mierde, Lage Mierde, Hulsel, Moergestel en Reusel aan de beurt. 's Morgens om 8 uur stapte plotseling iemand uit Moergestel agressief zwaaiend met een 'zwarte klippel' binnen.

Huysmans verzocht hem vriendelijk *het lokaal te quitteren*. Na enkele verzoeken bleef hij dat nog weigeren en hij werd derhalve gearresteerd. Bij het trekken van lot nummer 22 kwam de genoemde arrestant los. *Ogenblikkelijk kwam er een steen door de glazen die de burgemeester langs de oren vloog!* Notaris Hosemans verliet onder protest de vergadering! De loting werd voortgezet 'in oproer sleepende' tot men bij nummer 121 gekomen was. De militaire wacht werd plotseling overrompeld en er kwam een hagelbui aan stenen door de ruiten binnen.

De meegekomen burgemeesters werden genoodzaakt de vlucht te nemen en hun schuilplaats te zoeken op het bureau van Huysmans. Ook wist men nog de 'papieren' te bergen. Toen ze zich daar enige tijd angstvallig schuil hielden *gingen de muiters dat bureau aanranden en de glazen wierden door stenen verbrijzeld*. Huysmans zocht echter dapper een uitweg door dwars door de muitende bende een weg te banen. Onmiddellijk luidde hij in de Beekse kerktoren de stormklok! Ondertussen werd op de hoek van het Marktplein *de vergaderplaats der loting door de baldadigen en alles wat binnen weerde verbrijzeld*.

De woeste menigte wist de deur van het 'Withuis' aan stukken te slaan en het vertrek in te lopen. Terwijl de jonge klerk zich ontfermde over de paperassen werd de tevens aanwezige burgemeester van Bladel brutaal zijn oranje kokarde afgetrokken onder de kreet: "Oranje onder!" De geschrokken Lefebre kon de oproerlingen echter gelukkig vrij snel ontkomen zonder dat hij gemolesteerd werd. Het geluid van de stormklok kwam op tijd: *als wanneer daarop alle die van Moergestel zijn geretineerd*. Nadat dit grauw gevlucht was, kon men de gigantische schade opmaken. De schurken uit Moergestel, een enkeling kwam uit Reusel en Beek, hadden tot overmaat van ramp meer dan 900 gulden uit de secretarie gestolen en de Beekse 'armenbus' aan stukken geslagen. De buit werd onderweg in een café op de Biest verbrast en het restant onder elkaar verdeeld. Zou de nieuwe Beekse burgemeester ook niet meteen moeten optreden als men soms weer eens ... op de Biest aan het brassen is!

Het interieur van het voormalige 'Notarishuis' (links) werd op 3 maart 1814 compleet vernield